

انسان در جستجوی معنا

دکتر ویکتور فرانکل

نهضت صالحیان - مهین میلانی

www.ketab.ir

انتشارات یوسا

Frankl, Viktor E.	فرانکل، ویکتور امیل	سرشناسنامه
انسان در جستجوی معنا/ویکتور فرانکل؛ ترجمه نهضت صالحیان، مهین میلانی.	۲۰۰ ص.	عنوان و نام پدیدآور
Man's search for meaning	۱. معنادرمانی. ۲. اردوگاه‌های اسیران آلمانی	مشخصات ظاهری
۴ ف ۹ ی/DA1۰	۹۴۰/۵۳۱۸	عنوان اصلی
۵۵۱۳۹۱۵		موضوع
		رده‌بندی کنگره
		رده‌بندی دیویی
		شماره کتابشناسی ملی

انتشارات لیوسا

■ سال چاپ: ۱۴۰۱ (سیزدهم لیوسا)	■ نام کتاب: انسان در جستجوی معنا
■ تیراژ: ۱۵۰۰ نسخه	■ نویسنده: دکتر ویکتور فرانکل
■ چاپ: احمدی	■ مترجم: نهضت صالحیان - مهین میلانی
■ صحافی: صالحانی	■ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۴۰-۰۹۴-۸
■ قیمت: ۵۹۰۰۰ تومان	■ نوبت چاپ: شصت و هشتم

۶۶۴۶۶۹۵۹ - ۶۶۹۶۳۰۳۵

۳۰۰۰۲۴۰۰۴۲

www.nashreliusa.com

[instagram.com/dorsaliusa](https://www.instagram.com/dorsaliusa)

۶۶۴۶۶۵۷۷

www.dorsabook.ir

liusa@nashreliusa.com

[telegram.me/dorsaliusa](https://t.me/dorsaliusa)

خیابان انقلاب، بین خیابان وصال و قدس (جنب سینما سپیده)، کوچه اسکوه،
پلاک ۱۲، طبقه همکف.
(کدپستی: ۱۴۱۷۸-۱۳۸۷۳)

پیشگفتار

دکتر فرانکل روان‌پزشک و نویسنده، گاهی از بیماران خود که از اضطراب‌ها و دردهای کوچک و بزرگ رنج می‌بردند و شکوه می‌کردند، می‌پرسید: «چرا خودکشی نمی‌کنید؟» او اغلب می‌توانست آن پاسخ بیماران خط اصلی روان‌درمانی خویش را بیابد. در زندگی هر کسی چیزی وجود دارد. در زندگی یک نفر عشق وجود دارد که او را به فرزندانش پیوند می‌دهد؛ در زندگی دیگری استعدادی که بتواند آن را به کار گیرد؛ در زندگی سومی شاید تنها خاطرات کشداری که ارزش حفظ کردن دارد. یافتن این رشته‌های ظریف در یک زندگی فرو پاشیده به شکل انگاره‌ای استوار از معنا و مسئولیت، هدف و موضوع مبارزه‌طلبی «لوگوتراپی»^۱ است که تعبیر دکتر فرانکل «از تحلیل اگریستانسیالیستی» نوین (هستی‌درمانی) است.

در این کتاب، دکتر فرانکل تجربه‌ای را توضیح می‌دهد که به کشف «لوگوتراپی» منجر شد. وی مدت زیادی در اردوگاه کاراجباری اسیر بود، که تنها وجود برهنه‌اش برای او باقی ماند و بس. پدر، مادر، برادر و همسرش یا در اردوگاه‌ها جان سپردند یا به کوره‌های آدام‌سوزی سپرده شدند. خواهرش تنها بازمانده‌ی

این خانواده بود که از اردوگاه‌های کار اجباری جان سالم به در برد. او چگونه زندگی را قابل زیستن می‌دانست در حالی که همه‌ی اموالش را از دست داده بود، همه‌ی ارزش‌هایش نادیده گرفته شده بود، از گرسنگی و سرما و بی‌رحمی رنج می‌برد و هر لحظه در انتظار مرگ بود؟ او به راستی چگونه زنده ماند؟ پیام چنین روانکاوی که شخصاً با چنان شرایط خوفناکی مواجه بوده است، شنیدن دارد. اگر کسی بتواند به شرایط انسانی ما عاقلانه و از سر دلسوزی بنگرد، این شخص بی‌تردید دکتر فرانکل است. واژه‌هایی که از قلب دکتر فرانکل برمی‌خیزد، بر دل می‌نشیند چون بر تجربه‌های بسیار ژرف استوار است. صادقانه‌تر و ژرف‌تر از آن است که انسان کوچک‌ترین رنگی از فریب در آن ببیند. پیام‌های و والا و ارزنده است. و کارهایش به دلیل موقعیت کنونی او در دانشگاه‌های پزشکی دانشگاه وین، و به علت آوازه‌ی درمانگاه‌های «لوگوتالی» که امروزه در بسیاری از سرزمین‌ها با الگو برداری از پلی‌کلینیک معروف عصب‌شناسی او در وین آغاز به کار می‌کند، شهرت جهانی دارد.

انسان نمی‌تواند نظریه و شیوه‌ی کار دکتر فرانکل را با کار زیگموند فروید مقایسه نکند، زیرا هر دو پزشک ابتدا به طبیعت و درمان «روان‌نژندی‌ها» توجه داشتند. فروید ریشه‌ی این «اختلال‌های» پریشان‌کننده را در «اضطرابی» می‌یابد که بر اثر «انگیزه‌های تعارضی» و «ناآگاهانه» به وجود آمده است. اما فرانکل «نوروزها» را بر چند نوع تقسیم می‌کند و برخی از آنها را «روان‌نژندی نئورتیک» و در نتیجه‌ی ناتوانی بیمار در پیدا کردن معنا و مسئولیتی در زندگی خویش می‌داند. فروید بر «ناکامی» در زندگی جنسی تأکید دارد، اما فرانکل بر «ناکامی» در معناتپایی. امروزه در اروپا روان‌شناسان و روان‌پزشکان

آشکارا از فروید روی برگردانده و به «هستی درمانی» رو آورده‌اند که مکتب «لوگوتراپی» یکی از آنهاست. یکی از ویژگی‌های دیدگاه‌های فرانکل این است که هرگز فروید را رد نمی‌کند، بلکه روش خود را بر آنچه او انجام داده است بنا می‌نهد. او حتی با سایر شکل‌های «هستی درمانی» نیز سرسبز ندارد، بلکه به آنها خوشامد می‌گوید و از در خویشی در می‌آید.

داستان این کتاب گرچه کوتاه است، بسیار هنرمندانه و گیراست. من دو بار در یک نشست آن را از ابتدا تا انتها خوانده‌ام. افسون آن چنان مرا گرفت که برای رها کردنش را نداشتم. دکتر فرانکل در جایی از داستان، فلسفه «لوگوتراپی» خود را به خواننده می‌شناساند و آن را چنان ملایم به داستان پیوند می‌دهد که خواننده تنها پس از به پایان رساندن کتاب به ژرفای نوشته‌ی او پی می‌برد و می‌بیند که دیگر این بخش از کتاب دنباله‌ی داستان وحشتناک اردوگاه‌های کار اجباری نیست.

خواننده از همین زندگی‌نامه‌ی دردناک بسیار چیزهای آموزد و فرا می‌گیرد که وقتی انسان به ناگهان احساس کند که چیزی برای از دست دادن به جز بدن برهنه‌ی مسخره‌اش ندارد، چه می‌کند. با توصیفی که فرانکل از آمیخته‌ی «هیجان» و «بی‌احساسی» به ما می‌دهد، روح انسان تسخیر می‌شود، و نخستین چیزی که به نجات انسان می‌آید کنج‌کاری سرد جدا مانده‌ای است که او را متوجه سرنوشت خود می‌کند. پس از آن، به کار بستن شکردهایی برای حفظ باقی‌مانده‌ی زندگی، با اینکه شانس زنده ماندن بسیار ناچیز است. گرسنگی، تحقیر، ترس و خشم عمیق ناشی از بی‌عدالتی را هاله‌هایی از افراد

محبوب و مورد علاقه، مذهب، شوخ‌طبعی و حتی زیبایی‌های آرامش‌بخش طبیعت مانند یک درخت یا غروب آفتاب قابل تحمل می‌کند.

گمان مبرید که این لحظات آرامش‌بخش میل به ادامه‌ی زندگی را در زندانی برمی‌انگیزد. آنها در صورتی مفید خواهند بود که بتوانند زندانی را یاری دهند تا معنایی برای رنج بیهوده‌ی خود بیابد. و در اینجاست که ما با هسته‌ی مرکزی آگرستانسیالیسم مواجه می‌شویم که اگر زندگی رنج‌بردن است، پس برای زنده ماندن باید ناگزیر معنایی در رنج بردن یافت. اگر اصلاً زندگی خود هدفی داشته باشد، رنج و مرگ نیز معنا خواهد یافت. اما هیچ‌کس نمی‌تواند این معنا را برای دیگری بیابد. هر کس باید معنای زندگی‌اش را خود جستجو کند و مسئولیت آن را نیز بپذیرد. اگر موفق شود، با وجود همه‌ی تحقیرها به زندگی ادامه‌ی دهد. فرانکل که به نیچه علاقه‌مند است به این گفته‌اش نیز ایمان دارد که کسی که چوایی زندگی را یافته، با هر چگونه‌ای نیز خواهد ساخت.

در اردوگاه اجباری هر حادثه‌ای موجب می‌شود که زندانی کنترل خود را از دست بدهد. تمام هدف‌های عادی زندگی از او گرفته می‌شود. تنها چیزی که برایش باقی می‌ماند «واپسین آزادی‌های بشری است.» آزادی در انتخاب شیوه‌ی اندیشیدن و برخورد با یک سری حادثه. این آزادی نهایی که هم توسط رواقیون شناخته شده است و هم هستی‌گرایان نوین، در داستان فرانکل از اهمیت خاصی برخوردار است. زندانیان انسان‌هایی معمولی بودند، اما دست‌کم شماری از آنان ثابت کردند که «ارزش رنج‌هایشان را دارند و با این کار شایستگی بشر را در برخاستن علیه سرنوشت خود به ثبوت رساندند.»

البته نویسنده‌ی این کتاب به عنوان «روان‌درمانگر» می‌خواهد پی ببرد که چگونه می‌توان به انسان کمک کرد تا به این شایستگی برجسته‌ی بشری دست یابد. چگونه می‌توان در بیمار این حس را برانگیخت که بنا به دلیلی مسئول زندگی است، حتی اگر در بدترین شرایط قرار گرفته باشد؟ فرانکل نمونه‌ای تکان‌دهنده از یک جلسه‌ی «گروه درمانی» را که با زندانیان دیگر داشت، ارائه می‌دهد.

دکتر فرانکل به درخواست ناشر خود، بخشی مختصر ولی آشکار و گویا از اصول اساسی «لوگوتراپی» و همچنین فهرست کتب مربوط با آن را نیز به این زندگینامه افزوده است. گرچه درباره‌ی دو مکتب دیگر وین یعنی فروید و آدلر نوشته‌های بسیاری به زبان انگلیسی موجود است، بیشتر کتاب‌های مکتب سوم وین در رشته‌ی روان‌درمانگری (لوگوتراپی) به‌طور عمده به زبان آلمانی چاپ شده است. از این رو جا دارد خوانندگان از دکتر فرانکل که این کتاب را به زبان انگلیسی نگاشته است سپاسگزار باشند.

فرانکل برخلاف بسیاری از هستی‌گرایان اروپایی نه بدین است و نه ضد مذهب. بلکه برعکس، نویسنده‌ای که خود شاهد همه‌ی رنج‌ها و نیروهای شیطانی شکنجه بوده، به‌خوبی به توانایی بشر در غلبه بر شرایط موجود و کشف حقیقتی روشنگرانه و بسنده آگاهی دارد.

خواندن این کتاب را که واژه‌هایش چون گوهر می‌درخشند و بر ژرف‌ترین مشکلات بشر می‌تابد، از همگان خواستارم زیرا کتابی است دارای ارزش ادبی و فلسفی و پیشگفتاری پرجذبه بر ارزنده‌ترین جنبش روان‌شناسی روزگار ما.